

Enguany celebrem el 750è aniversari de la primera notícia escrita de l'hospital de Sant Andreu. Indubtablement, és una efemèride per recordar. En aquest butlletí, de caire monogràfic, farem un repàs dels principals moments de la història del nostre hospital i us informarem també dels actes que hi ha previstos per a celebrar aquests 750 anys.

TRIBUNA

Amb els peus en el passat i la mirada en el futur

Manel Valls
Director General

L'hospital de Sant Andreu compleix 750 anys! Un llarg bagatge històric que ens permet mirar-nos les coses amb perspectiva, aprendre dels errors, valorar l'evolució... i mirar cap al futur amb capacitat i ganes d'afrontar nous reptes, per continuar donant els serveis socio-sanitaris que la nostra comarca necessita. L'hospital de Sant Andreu, podem dir-ho amb orgull, és un projecte centenari posat al dia, un espai que ha sabut evolucionar, adaptar-se a les necessitats de cada època i sobreviure amb èxit als canvis i als avenços socials i tecnològics.

Segurament, poc té a veure l'hospital que veiem avui dia amb aquell "hospital superior" de fa 750 anys. Si alguna cosa no ha canviat, però, és la voluntat de servei a la societat, l'objectiu d'oferir un espai de repòs i protecció a aquelles persones que, en cada època de manera diferent, han estat desvalgudes o necessitats de cures.

En aquest moment de celebració, vull fer palesa la meua admiració per totes aquelles persones que han dedicat la seva vida al servei i la cura dels altres. I un agraïment molt especial a tot l'equip humà que forma la Fundació Socio-sanitària de Manresa i que, amb la vista posada en el futur, continua treballant per donar resposta a aquestes necessitats.

Algunes curiositats

- Els segles XVIII i XIX, l'hospital organitzava diferents activitats per a recaptar fons addicionals. Entre ells, destaquen la rifa de porcs, el frontó (conegut com a joc de la pilota), o les obres de teatre que es representaven al mateix recinte.
- L'hospital de Sant Andreu ha comptat amb algun hospitalitzat il·lustre, com el sindicalista Angel Pestaña, de la CNT, que l'any 1922 va ser víctima d'un intent d'assassinat a Manresa.
- L'any 1420, l'hospital disposava del següent mobiliari: 15 llits, 9 matalassos, 37 flassades, 6 bancs, 14 coixins, 46 llençols, 5 cobertors i 3 vànoves.
- Fer un mes de pràctiques a l'hospital de Sant Andreu es va convertir en requisit indispensable per poder accedir a l'escola d'ATS Farreras Valentí que es va obrir a Manresa.

De casa d'acollida a

La primera notícia documental que tenim de l'hospital de Sant Andreu de Manresa és de l'any 1260, i és per això que enguany se'n celebra el 750è aniversari. L'hospital, en aquell moment conegut com a *hospital superior*, va prendre el nom actual de la capella annexa que es va començar a edificar l'any 1300 dedicada a Sant Andreu. Al llarg del temps es va produir un canvi substancial en les funcions que havia de fer l'hospital. Fins ben entrat el segle XVI aquestes institucions, a diferència del concepte que tenim actualment dels hospitals, només eren centres assistencials on es donava acolliment als pelegrins, captaires i indigents. Així, la seva funció bàsica tan sols era la de donar menjar i aixopluc i, només en els casos de necessitat, es tenia cura dels malalts.

L'hospital de Sant Andreu comptava, inicialment, amb un edifici petit, annex a la capella de Sant Andreu, en una cambra del qual hi havia els llits per als acollits, mentre que la resta de dependències estaven destinades a l'habitatge dels *hospitalers*, el matrimoni que tenia cura del manteniment i neteja de l'edifici i de l'alimentació dels ingressats. Amb el temps, però, l'hospital va anar evolucionant i derivant les seves funcions cap a l'atenció dels malalts. Com a conseqüència, va anar augmentant progressivament la quantitat de llits, cambres i dependències dedicades a l'atenció dels malalts i també el nombre de persones que tenien cura dels interns, amb l'aparició de personal lligat directament al món de la medicina (metges, cirurgians, infermers i apotecaris).

Amb tots aquests canvis, durant la segona meitat del segle XVI es van fer diverses ampliacions i millores de l'edifici, una de les quals probablement correspondria a l'actual façana renaixentista que dona a la plaça de l'Hospital.

El canvi qualitatiu més important es va produir durant els segles XVII i XVIII. Segons un inventari del 1760, en aquell moment l'hospital ja comptava amb més de 6 cambres per

hospital sociosanitari

Amb la col·laboració de Marc Torras

Diferents imatges de l'últim segle d'història de l'hospital

a l'atenció i repòs dels malalts, amb un total de 44 llits, als quals es podien afegir 70 màrtegues més en cas de necessitat. També hi havia 2 cuines, 3 cellers i 1 estable. Quant a personal, a finals del segle XVIII, l'hospital comptava amb un prior o administrador, 3 criats, 5 criades, un metge i un farmacèutic.

Aquestes ampliacions, però, van quedar petites arrel de diferents guerres, quan l'hospital va haver de fer una funció militar. A sol·licitud de l'Ajuntament de Manresa, l'any 1844 es van instal·lar a Manresa les Germanes de la

Congregació de Sant Vicenç de Paül per a tenir cura de l'assistència dels malalts i del règim intern de l'hospital. Amb el pas de les dècades, van deixar pas a una atenció més professionalitzada dels ingressats. L'edifici que coneixem actualment data de principis del segle XX i va ser obra d'Ignasi Oms i Ponsa.

La funció de l'hospital de Sant Andreu tal com el coneixem avui en dia es va iniciar a principis dels anys 90, quan aquest equipament es va començar a dedicar a l'atenció sociosanitària.

L'hospital actual, un centre amb 30 anys d'història que ja s'ha convertit en referent

Imatge actual del centre

La història recent de l'hospital de Sant Andreu que coneixem actualment s'inicia a finals de la dècada dels 80. Fins aquell moment, Manresa tenia 5 hospitals d'atenció de malalts aguts, però l'aparició d'una ordre estatal de classificació segons nivells assistencials va iniciar una època de problemes econòmics per a aquests centres que va desembocar en la necessitat d'iniciar un procés de concentració de l'activitat assistencial. A finals dels 80, es va plantejar la fusió entre l'hospital de Sant Andreu i l'hospital de Sant Joan de Déu, que va cristal·litzar en el naixement de l'Hospital General de Manresa. Inicialment, aquest nou hospital ocupava part de les instal·lacions de Sant Andreu mentre esperava que acabessin les obres de remodelació de Sant Joan de Déu. Quan l'any 91 es van finalitzar els treballs, Sant Andreu va recuperar els seus espais i, a partir de l'any 1992, va iniciar la seva activitat sociosanitària, tal com la coneixem avui en dia. Va començar amb 32 llits concertats, però l'activitat ha anat creixent fins a l'ocupació total d'espais. Actualment, l'hospital de Sant Andreu compta amb 191 llits d'internament, 58 places d'hospital de dia i tots els serveis accessoris necessaris.

Agenda d'activitats

Novembre

L'espai sociosanitari: dels orígens als reptes actuals

Jornada científica amb la participació, entre d'altres ponents, del reconegut expert Laurence Z. Rubenstein. La jornada va adreçada a professionals del sector sociosanitari i vol revisar la situació actual de la geriatría, tant en l'àmbit assistencial com en el de la formació.

Data: dimecres 10 de novembre

Hora: de 9 a 14 h

Lloc: Sala Gòtica de l'Hospital de Sant Andreu

Celebració per a treballadors/es i residents

Jornada de celebració, amb diferents activitats programades, destinades específicament als treballadors i treballadores de l'hospital, així com als seus residents.

Data: dimarts 30 de novembre

Hora: tot el dia

Lloc: Hospital de Sant Andreu

Primer trimestre 2011

Acte institucional

Acte institucional de celebració del 750è aniversari, amb presència de diverses autoritats

Data: a determinar

Presentació de llibre i DVD

Presentació del llibre que repassa la història dels 750 anys de l'hospital, obra de l'arxiver Marc Torras; i del DVD que recull la memòria oral de diverses persones que han estat relacionades amb l'hospital.

Data: a confirmar

Exposició

Exposició que recollirà diversos materials de la història de l'hospital, i que oferirà també l'escenificació de diversos espais històrics d'aquest equipament. Per a l'exposició s'utilitzarà, entre d'altres, el material que l'hospital va llegar al Museu Comarcal, així com els retrats dels benefactors que se'ls feien en agraïment per les seves donacions a l'hospital. També és previst que hi hagi activitats interactives.

Data: del 27 de gener al 27 de març

Lloc: Sala Gran del Casino

Per a informació detallada i actualitzada de cada activitat, podreu consultar:
www.fssm.cat